

“Tetra Pak, iyi olanı koruyor...”

Tetra Pak Türkiye Çevre Müdürü Ferid Ekmekcioğlu, Tetra Pak'ın çevreye olan duyarlılığı, sosyal sorumluluk projeleri ve ÇEVKO Vakfı ile işbirliği hakkında bilgiler verdi.

Kısaca, Tetra Pak'tan ve Tetra Pak'teki görevinizden bahsedebilir misiniz?

Tetra Pak'ı, sıvı gıda sistemleri için paketlenme ve işleme sistemleri üreten tam çözüm sunucusu gibi tarif etmek mümkündür. Tetra Pak, ambalaj malzemesini, ambalajlama ve paketlenme makinelerini, bu paketlerin içerisine koyulacak ürünlerin işleneceği makineleri üretiyor. Örneğin bir süt tesisinde, sütün kapıdan girdiği noktadan başlayarak kolilenerek sevki edilmeye hazır hale gelmesini kapsayan tüm aşamalarda, donanım ve ambalaj malzemesi Tetra Pak tarafından sağlanabilmektedir. Ben de Tetra Pak Türkiye'de 1991 yılından bu yana çalışmakta olup, 1998 yılından beri, Çevre Müdürlüğü görevini yürütmekteyim.

Üretmekte olduğunuz ürünlerde çevreye duyarlılığı en ön sırada tutuyorsunuz. Bize ürünlerinizden ve bu konuda çevreye olan duyarlılığınızdan söz eder misiniz?

Tetra Pak'ın İsveç firması olması nedeniyle, dünya üzerindeki konumu ve halkın or-

manla olan ilişkisinden kaynaklanan çevreye özel bir duyarlılığı var. İsveç'te ticari orman üretimi çok uzun yıllar öncesine dayanıyor. Ticari ormanlardan kestettiğimiz, kullanılmak üzere yetiştirilen ormanlar, yani bir tür orman tarlası. Bu nedenle, kullandığımız hammadde olan kâğıdın kaynağı açısından çevreye önemli bir katkımız var. Tetra Pak'ın kuruluşundan bu yana çevre gerek ürettiğimiz ambalaj malzemelerinde gerekse makine ve aksamında tasarımdan başlayarak her aşamada önde gelen bir kavram. Örneğin yeni üretilen UHT makineleri, 10 yıl önce üretilen makinelerin %5'i kadar enerji kullanıyor. Aynı dönemde ürettiğimiz ambalaj malzemesinin koruyuculuğu aynı kalmak şartıyla kullanılan kâğıtta, polietilende ve alüminyumda %7 ile %30 arasında değişen oranlarda azaltma yapıldı. Tetra Pak olarak küresel anlamda karbon ayak izimizin en aza indirilmesi konusunda da çok ciddi çaba sarf ediyoruz. Bu çabalarımızı dünya kamuoyuyla paylaşmak ve belgelendirmek amacı ile 2006 yılının başında WWF'le 2010 senesine kadar, anlaşma imzaladık. Bu anlaşmayla amacımız, küresel olarak karbon salınımlarımızı 5 senede toplam %10'a düşürmektir. Tetra Pak'ın 43 fabrikasından İzmir Kemalpaşa fabrikamız birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da diğer fabrikalar arasında ilk sırada yer alıyor. Bunun nedeni İzmir Kemalpaşa fabrikamızda 2003'den 2008'e üretimimizi %35,4 arttırmamıza karşın, toplam enerji kullanımımızı %27,7 azaltmayı başardık.

Yürütmekte olduğunuz sosyal sorumluluk projelerinizden ve bu amaçla gerçekleştirdiğiniz eğitim, bilinçlendirme çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Çevre açısından bakıldığında, sosyal sorumluluk projelerinde Tetra Pak Türkiye, çok ciddi başarılar imza atmış bir kurum. Örneğin geri dönüşüm konusunda, 2008 yılındaki oranı %41,4. Bu oran 2007 yılında % 37'ydi. Yenilenebilirlik konusunda, Tetra Pak sadece yenilenebilir kaynaklardan üretmekle kalmıyor, bu kaynakların yenilendiğinden de bağımsız kurumların belgelendirmesiyle emin oluyor. Türkiye'de sosyal sorumluluk projelerimizin diğer ayağını, çevreyi seven, yaşadıkları çevre ile uyumlu gençler yetiştirmek oluşturuyor.

Milli Eğitim Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi Çevre Mühendisliği Fakültesi'nin destekleriyle 6 yıldır, ilköğretim okullarında çevre eğitimleri yürütüyoruz. Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, İstanbul ve İzmir illerinde 630 civarında okulda 703.000 öğrenciye ulaştık. Bu sene de Adana ve Kayseri illerinde 115.000 öğrenciyi kapsayacağız. Bu eğitimlerimizde, ilköğretim öğrencilerine çevreyi neden ve nasıl korunmalı, atık yönetimine nasıl katkıda bulunmalı ve bu çerçevede ambalaj atıklarının nasıl değerlendirileceğiyle ilgili bilgiler veriliyor. Bu bilgilerle birlikte, süt tüketiminin insan yaşamının her dönemindeki önemi ve ambalajlı sütün daha güvenli olduğu konusunda bilgilendiriliyorlar. Bu bizim yürüttüğümüz bir sosyal sorumluluk projesi, yalnız diğer sivil toplum kuruluşlarıyla olan ilişkilerimizi de sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde tutuyorum. Bunlardan en önemlisi ÇEVKO Vakfı ile olan ilişkimizdir. Diğer yandan WWF'le de küresel anlamda ciddi işbirliği içerisindeyiz. Bu seneye kadar yerel WWF (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) ile çok kapsamlı olmamakla birlikte, değişik üyelikler vasıtasıyla ilişkilerimizi sürdürüyorduk. WWF'le 2009 yılından itibaren yoğun bir işbirliği içerisine girdik ve bunu devam ettirmeye kararlıyız.

ÇEVKO Vakfı ile yürütmekte olduğunuz çalışmalarından bahsedebilir misiniz?

ÇEVKO Vakfı'yla olan işbirliğimizi, çevreye olan bakışımızın bir yansıması ve sosyal sorumluluk çalışmalarımızın önemli bir parçası olarak görüyoruz. Bu sayede, Türkiye'deki ambalaj atıklarının sanayi ve yerel yönetimler öncülüğünde değerlendirilmesi konusunda da ciddi katkılar sağlıyoruz. Bu açıdan bakıldığında ÇEVKO Vakfı, bu konudaki etkinliklerimizin en önemli paydaşı. Tetra Pak burada ÇEVKO Vakfı'nı bu işi yapabilecek, gerek kamu, gerek diğer sektörler içindeki tek kurum olarak görüyor. Tetra Pak ÇEVKO Vakfı'nın kurucu üyelerinden biri ve 1991 yılından bu yana yönetim kurulunda yer alıyor. Son 5 yıldır da, benim şahsımda Yürütme Kurulu Başkanlığı görevini sürdürüyor. 2005 yılında yayınlanan yönetmelik kapsamında, ambalaj atıklarının değerlendirilmesi konusunda taraf olan paydaşların, kendine has görevle-

ri var. Burada piyasaya sürenler ambalaj atıklarının her sene toplanıp bertaraf edilmesiyle ilgili hizmetleri karşılarken, ambalaj üreticileri de diğer taraftan bu toplanan ambalaj atıklarının geri dönüşümünü sağlayacak kapasiteyi oluşturmakla yükümlü. Bu açıdan bakıldığında Tetra Pak'la ÇEVKO Vakfı'nın ilişkisi, son derece sağlıklı bir ilişki. Çünkü Tetra Pak 1994 yılından bu yana geri dönüşüm sanayine çok ciddi yatırımlar yaptı. Bu gün baktığımızda aşağı yukarı 49 bin ton gibi geri dönüşüm kapasitesinden bahsetme imkânı var. Tetra Pak'ın 2009 yılı üretim hedeflerinden yola çıkarak, Tetra Pak'ın toplam geri dönüşüm kapasitesi ihtiyacının 21 bin ton civarında olduğunu görüyoruz. Buradan Tetra Pak'ın ambalaj üreticisi olarak sorumluluklarını fazlasıyla yerine getirdiğini söyleyebiliriz. Tetra Pak, ÇEVKO Vakfı ilişkisi açısından bakıldığında Tetra Pak'ın kaynağında ayrı toplama çalışmalarıyla ilgili görüşü, ambalaj atıklarının değerlendirilmesinin kaynağından ayrı toplama çalışmalarlarıyla daha etkin olabileceği konusundaki kesin tavrıdır. Biz Tetra Pak olarak, ÇEVKO Vakfı'nın çatısı altında, bu değişimin Türkiye'de, Batı Avrupa'da birçok ülkenin başardığından daha kısa sürede başlanabileceğine inanıyoruz.

Ürünlerinizin geri dönüşümüyle neler elde ediliyor, bu ürünler hangi amaçlarla kullanılıyor?

Tetra Pak ambalajı kompozit bir ambalaj, yani birden fazla malzemeden oluşuyor. Bu ambalaj malzemesi %75 oranında kâğıt ve %25 oranında polietilen+alüminyumdan oluşuyor. Biz buna polialüminyum diyoruz. Tetra Pak içecek kartonlarının geri dönüşümünde kullanılan ilk yöntem, 1994 senesinde Tetra Pak'ın desteğiyle başlatılan yonga levha yöntemidir. Bu yöntemle üretilen levhalar mobilya, inşaat ve ambalaj sektörlerinde kullanılmaktadır. 1998- 99 yıllarında ise Tetra Pak içecek kartonlarının kâğıt geri dönüşümü başlatıldı. Burada yapılan, içecek kartonunun içerdiği %75 oranındaki kâğıt elyafının geri kazanılmasıdır. Polietilen ve alüminyum olan kısım, ilk dönemlerde yakıt olarak kullanılıyordu. 2005 yılında Brezilya örneğiyle bunun işlenebildiğini gördük. Burada polialüminyum olarak adlandırdığımız

bu malzeme, aynı plastik sistemlerinde olduğu gibi granül haline getiriliyor ve bu granüllerden meyve sebze kasaları, askılar, sıva altı elektrik boruları ve buvatları gibi birçok ürün elde ediliyor. Bunun dışında henüz sadece Brezilya, İspanya ve Finlandiya gibi ülkelerde kullanılan yöntemlerle polialüminyumun içerdiği polietilen ya gaz olarak çıkartılıp yakıt olarak kullanılıyor, ya da parafin olarak elde ediliyor. Alüminyum ise %99'u aşan saflıkta, toz halinde elde ediliyor. Bu yöntemin Türkiye'de kullanılması için elimizden gelen desteği veriyoruz ancak ilk yatırımının pahalı olması nedeni ile bu sistem henüz ülkemiz için uygun değil.

Son olarak, global bir işletme gözüyle, ülkemizde yürütülen geri dönüşüm çalışmalarını değerlendirir misiniz?

Tetra Pak, 160'ı aşkın ülkeye satış yapan bir firma. 47 ülkede Türkiye'deki gibi ülke şirketlerimiz var. Batı Avrupa'daki geri dönüşüm sanayindeki çalışmaları Türkiye'yle karşılaştırdığımızda, plastikte, içecek kartonunda metalde ve hatta camda Türkiye'nin çok da geride olmadığını söyleyebilirim. İçecek kartonunda olduğu gibi diğer ambalaj türlerinin birçoğunda Türkiye geri dönüşüm kapasitesi olarak Avrupa ile boy ölçüşebilecek durumdadır. Türkiye'de geri dönüşüm 1991 yılında geleneksel yöntem dediğimiz atık toplayıcıları vasıtasıyla, mahallelerdeki açık çöp alanlarında çöplerin karıştırılması ile başladı. Bu yöntem düşük maliyetli ama diğer taraftan da ambalaj atıkları, yeterince değerlendirilemediği, çok kirlendiği için verimliliği çok düşük bir yöntem. Burada organik atıklarla karışık olarak toplanan ambalaj atıklarının değerlendirilebilme oranı yaklaşık %50 civarında, hâlbuki kaynağından ayrı toplama yöntemiyle topladığımızda ambalaj atıklarının verimi %92 civarında ki bu kâğıttaki rakam. Kâğıdı kaynağından ayrı topladığınız zaman, rutubet hariç % 8 civarında bir fire verirsiniz. Diğer ambalaj malzemelelerinde bu fire oranı daha da düşüktür. Burada önemli olan, geri dönüşüm kapasitesinden çok bu kapasiteyi doldurabilecek miktarda malzemenin temiz olarak kaynağından ayrı toplatılıyor olmasıdır. 🌱

RÖPORTAJ: Kaan Arda